

Noslēdzies fiziskās aktivitātes veicinošas vides pētījums Latvijas skolās

Veselības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) informē, ka Veselības ministrijas ESF projekta „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” (identifikācijas Nr.9.2.4.1/16/I/001) ietvaros ir noslēdzies **„Fiziskās aktivitātes veicinošas vides pētījums izglītības iestādēs”**.

Pētījumu īstenoja SIA „AC KONSULTĀCIJAS” (pakalpojuma līgums Nr. 01-33.2.2/177).

Pētījums īstenots laika posmā **no 2019.gada janvāra līdz 2020.gada februārim**.

Pētījuma mērķis bija noskaidrot skolēnu fizisko aktivitāti veicinošos un ierobežojošos faktorus izglītības iestādēs.

Pētījuma mērķa grupas: 7., 9. un 11.klašu izglītojamie (2115 respondenti); pedagogi (405 respondenti); izglītības, sporta un veselības nozares politikas veidotāji (12 eksperti).

Pētījuma metodika balstīta sociāli ekoloģiskās teorijas modelī – vide nosaka cilvēka uzvedību, bet cilvēka uzvedība un rīcība maina apkārtējo vidi. Līdz ar to fizisko aktivitāšu veicināšanā liela nozīme ir ne tikai indivīda uzvedībai un paradumiem, bet arī apkārtējās vides nodrošinājumam, kas atbalsta vēlamās rīcības izvēli. Uzvedību var ietekmēt sociālie apstākļi: ģimene, kopienas tradīcijas, ekonomika, kā arī politiskā vide – normatīvie regulējumi, plānošana, kārtības noteikumi u.c.

Pētījuma instrumenti: skolēnu aptauja un fokusgrupu diskusijas; izglītības iestāžu fiziskās vides novērojumi; pedagogu un skolas administrācijas aptauja; izglītības, sporta un veselības nozares ekspertu diskusija.

Pētījuma rezultāti apkopti atbilstoši individuāli-sociālās, fiziskās un politiskās vides mijiedarbībai ar skolēnu. Tas ļāva fizisko aktivitāti ierobežojošos un veicinošos apstākļus analizēt dažādos līmeņos.

Pētījuma laikā iegūti pierādījumi tam, ka izglītības iestādēs skolēnu fizisko aktivitāti visbiežāk **ierobežo:**

- individuāli-sociālajā vidē: bērna/jaunieša pašmotivācijas trūkums; vienaudžu mobings; vecāku vienaldzība; atkarība no viedierīcēm; princips „ērtāk un vieglāk”;
- fiziskajā vidē: nepiemērota/neatbilstoša skolas un tās apkārtnes infrastruktūra; nolietots/nepieejams aprīkojums; nepietiekams dušu/ģērbtuvju skaits/tehniskais stāvoklis;
- politiskajā vidē: skolas iekšējās kārtības noteikumu diktēti aizliegumi; nepietiekams starpbrīžu garums; demotivējoša skolas/pedagogu attieksme.

Bērnu un jauniešu fizisko aktivitāti skolā visbiežāk **veicina:**

- individuāli-sociālajā vidē: izpratne par fizisko aktivitāšu pozitīvo ietekmi; iespēja aktīvi pavadīt brīvo laiku kopā ar draugiem; tradīcijas un paradumi ģimenē;
- fiziskajā vidē: skolas un tās apkārtnes sporta infrastruktūras kvalitāte un pieejamība; izglītības iestādes organizētas un uzraudzītas aktivitātes; skolas/pedagogu radoša pieeja ierobežotos fiziskās vides apstākļos;
- politiskajā vidē: skolas/pedagogu elastība attiecībā uz izglītojamo interesēm/fiziskajām spējām; fizisko aktivitāti veicinoša interešu izglītība skolā; pašvaldības atbalsts.

Rekomendācijas bērnu un jauniešu fiziskās aktivitātes veicināšanai izstrādātas, balstoties pētījuma laikā gūtajos pierādījumos. Pētnieki mudina veikt izmaiņas jebkurā no vidēm, paredzot līmeņu savstarpējo mijiedarbību un atgriezenisko saiti arī citos aspektos.

Plašāk ar fiziskās aktivitātes veicinošas vides pētījuma gaitu, rezultātiem un rekomendācijām iespējams iepazīties [Fiziskās aktivitātes veicinošas vides pētījums izglītības iestādēs - galazinojums](#).

Inspekcija, izvērtējot pētījuma rezultātus un rekomendācijas, lai nodrošinātu fiziskās aktivitātes veicinošu vidi skolās, savas kompetences ietvaros uzraudzīs skolu atbilstību sakārtotas un skolēniem drošas vides vadlīnijām un vispārējām higiēnas prasībām saskaņā ar Ministru kabineta 27.12.2002. noteikumiem Nr.610 „Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas”.